

ORJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/sportsci.2025-114060

Sporda Algılanan Performans Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi: Metodolojik Çalışma

Adaptation of the Perceived Performance in Sport Questionnaire into Turkish and Examination of Its Psychometric Properties: Methodological Approach

^{ID} Mehmet Ali ÜZGÜ^a, ^{ID} Miraç Tunahan BİRSEN^a, ^{ID} Emre Ozan TİNGAZ^b

^aGazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor AD, Doktora Programı, Ankara, Türkiye

^bGazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Ankara, Türkiye

ÖZET Amaç: Sporcuların performanslarını nasıl algıladıkları, hem psikolojik süreçlerin anlaşılması hem de performansın geliştirilmesi için önemli bir konudur. Bu bağlamda sporda algılanan performans ölçmek için bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Sporda Algılanan Performans Ölçeği (SAPÖ)'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma, ölçeğin Türkçeye çevrilmesi, geçerlik ve güvenirlik olmak üzere 3 aşamada yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcılarını, 64 kadın ve 150 erkek olmak üzere toplam 214 lisanslı sporcu (yaş_{ort}=22,25, yaş_{min-max}=18-50, standart sapma=5,23; spor geçmişi_{ort}=9,26, standart sapma=4,89) oluşturmuştur. **Bulgular:** Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin Uyum İyiliği İndeksi'nin yeterli olduğu görülmüştür. Benzer ölçek geçerliği çalışması amacıyla dâhil edilen farklı bir Sporda Algılanan Performans Ölçeği ile yüksek düzeyde pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Madde, toplam korelasyonlarının orta ve güçlü düzeyde, Spearman Brown 2 yarım test korelasyonunun oldukça yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortalama varyans açıklığı değeri 0,52 olarak hesaplanmış olup, bu değer, faktörün maddeleri yeterli düzeyde açıkladığını ve yakınsak geçerliliğin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. SAPÖ'ye ait Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının da oldukça yüksek olduğu görülmüştür ($\alpha=0,874$). Ayrıca ölçeğin yapı güvenirliği, bileşik güvenirlik değeri 0,84 olarak hesaplanmış olup, bu değer maddelerin bir bütün olarak yeterli düzeyde tutarlı olduğunu göstermektedir. **Sonuç:** Sonuç olarak 5 madde ve tek bir boyuttan oluşan SAPÖ geçerli ve güvenilir bir ölçeğe sahiptir.

ABSTRACT Objective: How athletes perceive their performance is an important issue both for understanding psychological processes and for improving performance. In this context, a measurement tool is needed to assess athletes' perceived performance. The purpose of this study was to adapt the Perceived Performance in Sport Questionnaire (PPSQ) into Turkish and to examine its psychometric properties. **Material and Methods:** The study was conducted in 3 stages: translation of the scale into Turkish, validity, and reliability. The participants consisted of a total of 214 licensed athletes, including 64 females and 150 males (mean age=22.25, min-max age=18-50, standard deviation=5.23; mean sports experience=9.26 years, standard deviation=4.89). **Results:** Confirmatory factor analysis indicated that the scale's Goodness-of-Fit Indices were adequate. For the purpose of convergent validity, a different Perceived Performance in Sport Scale included in the study showed a high positive correlation. Item-total correlations were found to be at moderate to strong levels, and the Spearman-Brown split-half correlation was very high. The average variance extracted value was calculated as 0.52, indicating that the items sufficiently explained the factor and that convergent validity was acceptable. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient of the PPSQ was also quite high ($\alpha=0.874$). Additionally, the scale's composite reliability was calculated as 0.84, indicating that the items were sufficiently consistent as a whole. **Conclusion:** In conclusion, the PPSQ, consisting of 5 items and a single dimension, is a valid and reliable measurement tool.

Anahtar Kelimeler: Ölçek uyarlama; sporcu; sporda algılanan performansı

Keywords: Scale adaptation; athlete; perceived sports performance

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Üzgü MA, Birsen MT, Tingaz EO. Sporda Algılanan Performans Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi: Metodolojik çalışma. Türkiye Klinikleri J Sports Sci. 2026;18(1):119-26.

Correspondence: Mehmet Ali ÜZGÜ

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor AD, Ankara, Türkiye

E-mail: maliuzgu@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences.

Received: 20 Aug 2025

Received in revised form: 10 Oct 2025

Accepted: 07 Nov 2025

Available online: 13 Feb 2026

2146-8885 / Copyright © 2026 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Spor performansı; fiziksel kapasite, teknik-taktik yeterlik, psikolojik hazırlık ve bağlamsal uyum gibi birçok bileşenin etkileşimiyle ortaya çıkan çok boyutlu bir çıktıdır. Bu çıktıyı izlemek için yaygın olarak zaman denemeleri, laboratuvar testleri, ivmeölçer verileri, beceri protokolleri ve müsabaka verileri gibi objektif göstergeler kullanılmaktadır. Ancak bu göstergelerin geçerlik, güvenirlik ve duyarlılık özellikleri spora, protokole ve bağlama göre değişkenlik gösterebilmektedir. Örneğin zaman-tükenme protokollerinin, takım sporlarındaki beceri boyutunu yeterince yansıtmaması bir sınırlılıktır.¹

Objektif ölçümlerin bu sınırlılıkları, sporcunun performans deneyiminin bilişsel ve duyuşsal boyutlarını yakalamak üzere öznel ölçümlerin gerekliliğini ortaya koymuştur. Toplamda 56 çalışmayı kapsayan sistematik bir derleme, öznel iyilik-hâli göstergelerinin (örn. algılanan stres, ruh hâli, yorgunluk) akut ve kronik antrenman yüküne kalp atım hızı değişkenliği veya kan belirteçlerinden daha duyarlı tepkiler verdiğini göstermiştir.² Benzer şekilde algılanan zorlanma derecesi yöntemi, seans algılanan zorlanma derecesi (session Rating of Perceived Exertion; session-RPE) ve Borg Zorluk Ölçeği (BZO) aracılığıyla belirlenmekte; hem kalp hızı temelli göstergelerle yüksek uyum sergilemekte hem de saha uygulamalarında pratiklik sunmaktadır.^{3,4} Bu bulgular, öznel verilerin modern performans izleme paketlerine dâhil edilmesini desteklemekte olup, çok boyutlu performans anlayışını zenginleştirmektedir.² Öznel spor performansı, sporcunun kendi performansını bilişsel, duyuşsal ve motivasyonel süreçler çerçevesinde değerlendirmesini ifade eder; bu algı yalnızca fiziksel çıktılardan değil, sporcunun başarıya ilişkin öz yargısından da beslenir.⁵

Literatürde, öznel spor performansı algısını değerlendirmeye yönelik çeşitli ölçekler mevcuttur. Takım sporlarında algılanan performans ölçeği bulunurken, daha yakın tarihli spor performans algıları ölçeği ise farklı branşlarda 32 maddelik çok boyutlu bir yapı önermektedir.^{6,7} Türkçe literatürde ise öznel performans algısını doğrudan ölçmeye yönelik geçerli bir ölçek bulunmamaktadır. Mevcut araçlar ya belirli branşlara özgüdür ya da genel iş performansı ölçeklerinden uyarlanmıştır. Bu eksiklik, Türk sporcuların performans algılarını kültürel bağlama uygun biçimde değerlendirebilecek kısa ve pratik bir aracın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Mevcut araştırmanın amacı, literatürde sınırlı sayıda öznel spor performansı ölçüm araçlarına kültürel açıdan uyarlanmış, kısa ve uygulanabilir bir alternatif kazandırmak üzere Sporda Algılanan Performans Ölçeği'ni Türkçeye adapte etmek ve psikometrik özelliklerini incelemektir. Elde edilecek bulguların, antrenörler ile spor psikologlarının antrenman izleme süreçlerinde sporcunun performans algısını bütüncül biçimde değerlendirmelerine yardımcı olması ve gelecekteki disiplinler arası araştırmalara sağlam bir ölçme temeli oluşturması beklenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu kısımda, araştırmanın etik kurul onayı, katılımcıları, veri toplama araçları, verilerin analizi ve gereç ve yöntemlere ait açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir.

ETİK KURUL ONAYI

Araştırmanın etik onayı Gazi Üniversitesi Etik Kurulundan (tarih: 16 Mayıs 2024; no: E948977) alınmıştır. Araştırma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmiş olup, katılımcılara araştırma hakkında gerekli bilgiler verilmiş, gönüllü katılım sağlandığına dair onam alınmıştır.

Katılımcılar

Çalışmanın örneklem grubu, kolayda örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Kolayda örnekleme yöntemi, araştırmacının ulaşılabilir ve gönüllü katılımcılardan veri toplamasına dayalı bir yöntemdir.⁸ Kartopu örnekleme ise mevcut katılımcıların benzer özellikteki diğer potansiyel katılımcıları önermesiyle örneklemin genişletildiği zincirleme bir yöntemdir.⁹ Ölçek formu, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören sporcu öğrencilerle paylaşılmıştır. Ayrıca onlardan bu formu, sporcu arkadaşlarıyla da paylaşmaları istenmiştir. Aktif lisanslı olmayan kişiler, çalışmaya dâhil edilmemiştir. Katılımcı sayısı, faktör analizinde 200 kişilik katılımcı sayısının orta, 300 kişilik katılımcı sayısının iyi olduğu görüşü referans alınarak belirlenmiştir.¹⁰ Bu bağlamda çalışmanın katılımcılarını, 64 kadın ve 150 erkek olmak üzere toplam 214 lisanslı sporcu ($yaş_{ort}=22,25$, $yaş_{min-max}=18-50$, standart sapma=5,23; spor geçmişi_{ort}=9,26, standart sapma=4,89) oluşturmuştur. Sporcuların

branşları ise atletizm, karate, bilet güreşi, rugby, judo, kick boks, basketbol, hentbol, güreş, e-spor, taekwondo, boks, futbol, voleybol, yüzme ve kungfudur.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmının veri toplama araçlarını, kişisel bilgi formu ve 2 farklı Sporda Algılanan Performans Ölçeği oluşturmuştur. Veriler, hem fiziksel olarak A4 şeklinde hem de Google Formlar (Google LLC, California, ABD) aracılığıyla çevrim içi ortamda toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan form, katılımcıların demografik bilgilerinin elde edilmesi amacıyla cinsiyet, yaş, aktif sporculuk durumu, spor branşı ve lisans yılı gibi soruları içermektedir.

Sporda Algılanan Performans Ölçeği

Sporda Algılanan Performans Ölçeği (SAPÖ) ilk olarak Lourenço ve ark. tarafından Portekizce olarak geliştirilmiştir.¹¹ Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,88 bulunmuş ve doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum iyiliği değerlerinin de yeterli olduğu görülmüştür. Tek faktörlü 5 maddeden oluşan 5'li Likert tipi ölçekte ters kodlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçek daha sonra ise Almagro ve ark. tarafından İspanyolca diline adapte edilmiştir.¹²

Sporda Algılanan Performans Ölçeği

İlk olarak Kirkman ve Rosen tarafından geliştirilmiş, Sigler ve Pearson tarafından 4 ifadeli hâle getirilmiş ve Çöl tarafından Türkçeye uyarlanmış İşgören Performansı Ölçeği, Gümüşay tarafından Sporda Algılanan Performans Ölçeği (SAP) adı altında sporcu popülasyonuna uyarlanmıştır.¹³⁻¹⁶ Tek faktörlü 4 maddeden oluşan 4'lü Likert tipi, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarından elde edilen Uyum İyiliği İndeks'lerinin ise kabul edilebilir aralıkta olduğu görülmüştür.

VERİLERİN ANALİZİ

Veriler, SPSS (ver.27, IBM, New York, ABD) ve AMOS (ver.24, IBM, New York, ABD) programları kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla doğrulayıcı faktör ana-

lizi (DFA) gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığına dair kanıt sağlamak için maddelerin toplam korelasyonları, 2 yarım test güvenilirliği, Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı ve ortalama varyans açıklığı (AVE: average variance extracted) değerleri incelenmiştir.

Ölçeğin Türkçeye Çevrilmesi: SAPÖ'nün Türkçeye uyarlama izni, orijinal formun yazarlarından elektronik posta yoluyla alınmıştır.^{11,12} Ölçek 5 ayrı dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiş; ardından araştırmacılar çevirileri inceleyerek tek bir Türkçe form oluşturmuştur. Bu Türkçe form, 3 farklı dil uzmanı tarafından geri çeviri yöntemiyle Portekizce ve İngilizceye çevrilmiş; araştırmacılar tarafından incelenerek, tek bir form hâline getirilmiş ve orijinal ölçekle karşılaştırılmıştır. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, spor bilimleri alanında uzman 3 kişi tarafından Türkçe form eş zamanlı olarak değerlendirilmiş; yapılan yüz yüze görüşmeler doğrultusunda son düzeltmeler gerçekleştirilerek taslak nihai Türkçe form oluşturulmuştur.

Görünüş Geçerliği: Görünüş geçerliğinin temel amacı, ölçme aracıda yer alan maddelerin ölçülmek istenen özelliği ne ölçüde yansıttığını değerlendirmektir.¹⁷ Bu değerlendirme, uzman görüşü aracılığıyla yapılabileceği gibi katılımcı görüşlerine dayanarak da gerçekleştirilebilir.¹⁸ Katılımcı görüşlerinin daha gerçekçi sonuçlar sağlayabileceği düşüncesiyle sesli düşünme tekniği protokolü uygulanmıştır.¹⁹ Sesli düşünme tekniği (think-aloud), katılımcıların görevlerini yerine getirirken zihinsel süreçlerini eş zamanlı olarak söze dökmelerini içeren, bilişsel süreçlerine doğrudan erişim sağlamayı ve gözlemlenemeyen düşünceleri ortaya çıkarmayı amaçlayan nitel bir veri toplama yöntemidir.¹⁹ Bu doğrultuda Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 12 sporcu (6 erkek, 6 kadın) ile görüşmeler yapılmıştır. Sporcular, ölçek maddelerinden yaptıkları çıkarımları paylaşmış ve maddelerin anlaşılabilirliğini artırmaya yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Elde edilen geri bildirimler doğrultusunda, maddelerde bazı küçük düzenlemeler yapılarak tüm katılımcıların benzer çıkarımlar yapması hedeflenmiştir.

Yapı Geçerliği: Yapı geçerliğini değerlendirmek amacıyla yapılan DFA sonuçlarının Uyum İyiliği İndeks'leri, literatürde önerilen kriterler

doğrultusunda yorumlanmıştır. χ^2/sd oranı 0-2 arasında ise iyi uyum, 2-3 arasında ise kabul edilebilir uyum olarak değerlendirilmiştir. standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü [standardized root mean square residual (SRMR)] değeri 0-0,05 arasında olduğunda iyi uyum, 0,05-0,10 arasında olduğunda kabul edilebilir uyum; yaklaşık hataların ortalama karekökü [root mean square error of approximation (RMSEA)] değeri 0-0,05 arasında olduğunda iyi uyum, 0,05-0,08 arasında olduğunda kabul edilebilir uyum göstermektedir. Normlaştırılmış Uyum İndeksi [Normed Fit Index (NFI)] ve Karşılaştırmalı Uyum İndeksi [Comparative Fit Index (CFI)] 0,95-1,00 arasında olduğunda iyi uyum, sırasıyla 0,90-0,95 arasında olduğunda kabul edilebilir uyum olarak; Ayarlanmış Uyum İyiliği İndeksi [Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)] 0,90-1,00 arasında iyi uyum, 0,85-0,90 arasında ise kabul edilebilir uyum olarak yorumlanmıştır.²⁰⁻²²

Yakınsak Geçerliliği: Ölçeğin yakınsak geçerliliği, faktörün ölçmek istediği yapıyı maddeler aracılığıyla ne derece temsil ettiğini gösteren AVE değeri ile değerlendirilmiştir. Literatürde, bir faktörün yakınsak geçerliliği için AVE değerinin 0,50 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir.²³ Bu çalışmada, ölçeğin AVE değeri 0,596 olarak hesaplanmış olup, bu değer faktörün maddeleri yeterli düzeyde açıkladığını ve yakınsak geçerliliğin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla ölçeğin tek faktörlü yapısının ölçmek istediği yapıyı yeterli bir şekilde yansıttığı sonucuna varılmıştır.

Güvenirlik: Güvenirlik analizinde korelasyon değerlerinin yorumlanması için literatürde önerilen

aralıklar dikkate alınmıştır: 0,10-0,39 zayıf korelasyon, 0,40-0,69 orta korelasyon, 0,70-0,89 güçlü korelasyon ve 0,90-1,00 çok güçlü korelasyon olarak değerlendirilmiştir.²⁴ Cronbach's alfa iç tutarlık katsayısının 0,76-0,95 arasında olması, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir ve bu aralık güvenilirlik referans değeri olarak benimsenmiştir.²⁵ Ayrıca ölçeğin yapı güvenirliliği için bileşik güvenilirlik [Composite Reliability (CR)] değeri 0,84 olarak hesaplanmış olup, bu değer maddelerin bir bütün olarak yeterli düzeyde tutarlı olduğunu göstermektedir.²³ İki yarım test güvenirliliği de Cronbach's alfa ile benzer şekilde yorumlanmış olup, 0,70'in üzerinde olması beklenmektedir.²⁶

BULGULAR

DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİNE AİT BULGULAR

SAPÖ, DFA sonuçları incelendiğinde, tüm Uyum İyiliği İndeksi'lerinin iyi uyum gösterdiği görülmektedir (Tablo 1). Modele ait DFA path diyagramı incelendiğinde ise standardize madde faktör yüklerinin 0,57-0,88 aralığında olduğu görülmektedir (Şekil 1).

BENZER ÖLÇEK GEÇERLİLİĞİNE AİT BULGULAR

SAPÖ ve SAP arasında 0,753 düzeyinde bir ilişki vardır (Tablo 2).

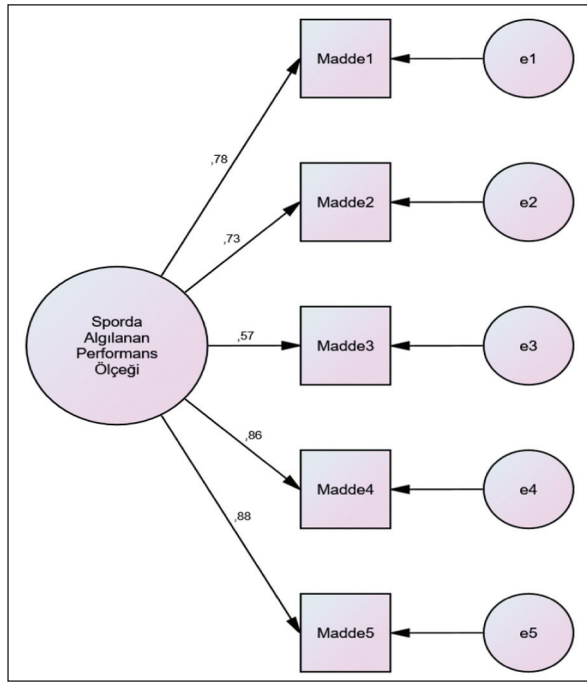
GÜVENİRLİĞE AİT BULGULAR

Madde toplam korelasyonları 0,537-0,796 arasında ve Spearman-Brown 2 yarım test korelasyonu ise 0,875'dir (Tablo 3). Ölçeğin geneli için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,874 olarak hesaplanmış-tır.

TABLO 1: SAPÖ, DFA uyum iyiliği değerleri.²⁰⁻²²

Uyum ölçümleri	İyi uyum	Kabul edilebilir uyum	SAPÖ	Sonuç
χ^2/df	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 < \chi^2/df \leq 3$	1,408	İyi uyum
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 < SRMR \leq 0,10$	0,020	İyi uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$	0,044	İyi uyum
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI < 0,95$	0,996	İyi uyum
GFI	$0,95 \leq CFI \leq 1,00$	$0,90 \leq CFI < 0,95$	0,987	İyi uyum
AGFI	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$	0,961	İyi uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI < 0,95$	0,987	İyi uyum
IFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI < 0,95$	0,996	İyi uyum

SAPÖ: Sporda Algılanan Performans Ölçeği; DFA: Doğrulayıcı faktör analizi; SRMR: Standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü; RMSEA: Yaklaşık hataların ortalama karekökü; CFI: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi; GFI: Uyum İyiliği İndeksi; AGFI: Ayarlanmış Uyum İyiliği İndeksi; NFI: Normlaştırılmış Uyum İndeksi; IFI: Fazlalık Uyum İndeksi

ŞEKİL 1: SAPÖ'ye ait path diyagramı
SAPÖ: Sporda Algılanan Performans Ölçeği

TABLO 2: Sporda Algılanan Performans Ölçeği (SAPÖ) ile Sporda Algılanan Performans Ölçeği (SAP) arasındaki ilişkiye ait korelasyon tablosu

Değişken	1	2
1.SAPÖ		0,753**
2.SAP	0,753**	

**p<0,01; SAPÖ: Sporda Algılanan Performans Ölçeği; SAP: Sporda Algılanan Performans Ölçeği

TABLO 3: SAPÖ'nün madde toplam korelasyon değerleri

Maddeler	Madde toplam korelasyonu
1. Genel olarak müsabakalar esnasında performansımın iyi olduğunu düşünüyorum.	0,742
2. Müsabakalardaki sonuçlarımdan memnunum.	0,679
3. Kulübün veya takımın başarısı için çabamla ve müsabakalardaki performansım ile iş birliği yaptığımı hissediyorum.	0,537
4. Müsabakalarda çok iyi olduğumu hissediyorum.	0,773
5. İyi bir performans sergiliyorum.	0,796

SAPÖ: Sporda Algılanan Performans Ölçeği

TARTIŞMA

Bu çalışma ile SAPÖ'nün Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

tır. SAPÖ'yü ilk olarak Lourenço ve ark. olarak geliştirmiştir.¹¹ Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0,88 bulunmuş olup, DFA'dan elde edilen uyum iyiliği değerlerinin de kabul edilebilir olduğu görülmüştür. Tek faktörlü 5 maddeden oluşan 5'li Likert tipi ölçekte, ters kodlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır. Ölçek daha sonra ise Almagro ve ark. tarafından İspanyolca diline adapte edilmiştir.¹² İlgili literatür incelendiğinde, öznel spor performansını ölçmek için yerli literatürde bir sınırlılık olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu ölçme aracının, yerli literatüre önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkçeye uyarlaması yapılan ölçeğin ilk olarak görünüş geçerliği sınanmış sonrasında ise sırasıyla görünüş geçerliği, yapı geçerliği, ölçüt bağıntılı geçerliği sınanmış ve son olarak güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Görünüş geçerliğinin temel amacı, ölçme aracındaki maddelerin ölçülmek istenen özelliği ne ölçüde yansıttığını değerlendirmektir.¹⁷ Bu değerlendirme, bir uzman görüşüne dayalı olabileceği gibi katılımcı görüşlerine dayanarak da yapılabilir.¹⁸ Katılımcı görüşlerinin daha gerçekçi bilgiler sağlayabileceği düşüncesiyle sesli düşünme tekniği uygulanmıştır.¹⁹ Bu kapsamda Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 12 sporcu (6 erkek, 6 kadın) ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Sporcular, ölçek maddelerinden çıkardıkları anlamları paylaşmış ve maddelerin anlaşılabilirliğini artırmaya yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Alınan geri bildirimler doğrultusunda maddelerde, bazı küçük düzenlemeler yapılmış ve tüm katılımcıların benzer çıkarımlar yapması hedeflenmiştir.

Yapı geçerliğinin sınanması amacıyla yapılan DFA sonucunda maddelerin orijinal ölçeğin yapısını yansıttığı görülmektedir. Maddelere ait faktör yüklerinin 0,57-0,88 aralığında olduğu görülmektedir. Hair ve ark. ile Kline tarafından belirtildiği üzere, faktör yüklerinin 0,40 ve üzerinde olması, madde ile faktör arasında yeterli düzeyde ilişki olduğunu göstermektedir.^{27,28} Ayrıca Tabachnick ve Fidell de sosyal bilimler alanında 0,30 ve üzeri faktör yüklerini kabul edilebilir düzeyde değerlendirmektedir.²⁹ Dolayısıyla mevcut ölçeğe ait faktör yükleri kabul edilebilir aralıktadır. Uyum iyiliği değerleri incelendiğinde ise sonuçlar şu şekildedir:

$\chi^2/df=1,408$, SRMR=0,020, RMSEA=0,044, CFI=0,996, GFI=0,987, AGFI=0,961, NFI=0,987, Fazlalık Uyum İndeksi=0,996. Tüm değerlerin iyi uyum sağladığı yani modelin uyumlu olduğu tespit edilmiştir.²⁰⁻²²

Çalışmada, ölçeğin yakınsak geçerliği AVE değeri üzerinden değerlendirilmiştir. Literatürde, bir faktörün yakınsak geçerliği için AVE değerinin 0,50 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir.²³ Bu çalışmada, ölçeğin AVE değeri 0,596 olarak bulunmuş olup, faktörün maddeleri ölçülmek istenen yapıyı yeterli düzeyde açıkladığını göstermektedir. Bu bulgu, ölçeğin tek faktörlü yapısının, spor performansını temsil etme açısından tatmin edici olduğunu ve yakınsak geçerliliğin kabul edilebilir düzeyde olduğunu desteklemektedir. Elde edilen sonuçlar, ölçeğin psikometrik olarak sağlam bir yapıya sahip olduğunu ve araştırmalarda güvenle kullanılabileceğini göstermektedir.

Mevcut ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini sınamak için, Gümüşay tarafından spora uyarlanan SAP kullanılmıştır.¹⁶ Bu ölçek, “İşgören Performansı Ölçeği” olarak Kirkman ve Rosen tarafından geliştirilmiş, Sigler ve Pearson tarafından 4 ifadeli hâle getirilmiş ve Çöl tarafından Türkçeye uyarlanmış, daha sonra ise Gümüşay tarafından “Sporda Algılanan Performans Ölçeği” adı altında sporcu popülasyonuna uyarlanmıştır.¹³⁻¹⁶ Yapılan Pearson korelasyon testi sonucunda, mevcut ölçek ile ölçüt olarak alınan ölçek arasındaki korelasyon katsayısı 0,753 olarak tespit edilmiştir. İlgili literatüre göre korelasyon katsayısı; 0,00-0,10=Zayıf veya yok, 0,10-0,39=Zayıf, 0,40-0,69=Orta, 0,70-0,89=Güçlü, 0,90-1,00=Çok güçlü şeklinde yorumlanır.²⁴ Dolayısıyla mevcut ölçek ile ölçüt olarak alınan ölçek arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Uyarlamasını yaptığımız ölçek, spesifik olarak sporcuların algıladıkları performans ölçmek amacıyla geliştirilmiş olması yönüyle avantajlıdır.

Mevcut ölçeğin güvenilirliği için Cronbach alfa, Spearman-Brown 2 yarım test, madde toplam korelasyonları ve bileşik güvenilirliği (CR) test edilmiştir. Ölçeğin geneli için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,874 olarak hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0,76-0,95 arasında olması, ölçeğin yük-

sek düzeyde güvenilir olduğunu göstermekte olup, bu aralık güvenilirlik referansı olarak kabul edilmektedir.²⁵ Bu bağlamda, mevcut ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısına göre oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Spearman-Brown 2 yarım test güvenilirliği de benzer şekilde yorumlanmakta ve 0,70’in üzerinde olması beklenmektedir.²⁶ Yapılan analiz sonucunda, ölçeğe ait Spearman-Brown 2 yarım test korelasyonu 0,875 olarak bulunmuş ve beklenen seviyede olduğu görülmüştür. Ayrıca ölçeğin bileşik güvenilirliği (CR) 0,84 olarak hesaplanmış olup, bu değer maddelerin bir bütün olarak yeterli düzeyde tutarlı olduğunu göstermektedir.²³ Literatürde, madde toplam korelasyonunun 0,30’un üzerinde olması, maddenin ölçülen yapıyı yeterince temsil ettiğini göstermektedir.^{30,31} Mevcut çalışmada, madde toplam korelasyonları 0,537-0,796 arasında belirlenmiş olup, maddelerin ölçülmek istenen yapı olan spor performansını yeterli düzeyde yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte araştırmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur; çalışmanın verilerinin, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden toplanmış olması, bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Farklı yaş gruplarından, branşlardan ve performans düzeylerinden sporcular üzerinde yapılacak benzer çalışmalar, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik bulgularının farklı örneklem için de desteklenmesini sağlayacaktır. Ayrıca araştırma verilerinin kesitsel (tek zamanlı) olarak toplanmış olması, ölçeğin zaman içindeki kararlılığını değerlendirmeye olanak tanımamaktadır. Bu nedenle ileride yapılacak çalışmalarda, test-tekrar test yöntemiyle ölçeğin zamana göre güvenilirliğinin incelenmesi önerilmektedir.

Bu çalışmanın önemli bir yönü, Türk spor psikolojisi literatüründe öznel spor performansını ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının eksikliğini gidermesidir. SAPÖ’nün Türkçe formu, sporcuların kendi performans algılarını nesnel olmayan ancak psikometrik açıdan sağlam bir biçimde değerlendirebilmelerine olanak tanımaktadır. Spor psikolojisinde sportif performans ölçme kısıtlılığını gidermeye hizmet etmesi bakımından önemli bir araştırmadır.

SONUÇ

Sonuç olarak 5 madde ve tek bir boyuttan oluşan, 5'li Likert tipi (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum) SAPÖ'nün, 18 yaş ve üzeri sporcularda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür. Ölçekten alınan puanların yükselmesi, sporda algılanan performansın yükseldiğini ifade etmektedir. Ölçeğin, farklı yaş ve branş gruplarında ölçüm değişmezliği (invariance) test edilerek, bulguların genellenebilirliği güçlendirilebilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma

ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Emre Ozan Tingaz; **Tasarım:** Emre Ozan Tingaz; **Denetleme/Danışmanlık:** Emre Ozan Tingaz; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Mehmet Ali Üzgü, Miraç Tunahan Birsen; **Analiz ve/veya Yorum:** Mehmet Ali Üzgü; **Kaynak Taraması:** Mehmet Ali Üzgü; **Makalenin Yazımı:** Mehmet Ali Üzgü, Miraç Tunahan Birsen; **Eleştirel İnceleme:** Emre Ozan Tingaz, Mehmet Ali Üzgü, Miraç Tunahan Birsen; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Emre Ozan Tingaz, Mehmet Ali Üzgü, Miraç Tunahan Birsen.

KAYNAKLAR

- Currell K, Jeukendrup AE. Validity, reliability and sensitivity of measures of sporting performance. *Sports Med.* 2008;38(4):297-316. [Crossref] [PubMed]
- Saw AE, Main LC, Gastin PB. Monitoring the athlete training response: subjective self-reported measures trump commonly used objective measures: a systematic review. *Br J Sports Med.* 2016;50(5):281-91. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Impellizzeri FM, Rampinini E, Coutts AJ, Sassi A, Marcora SM. Use of RPE-based training load in soccer. *Med Sci Sports Exerc.* 2004;36(6):1042-7. [Crossref] [PubMed]
- Foster C, Florhaug JA, Franklin J, Gottschall L, Hrovatin LA, Parker S, et al. A new approach to monitoring exercise training. *J Strength Cond Res.* 2001;15(1):109-15. [PubMed]
- McAuley E, Gill DL. Reliability and validity of the Physical Self-Efficacy Scale in a competitive sport setting. *J Sport Exerc Psychol.* 1983;5(4):410-8. [Link]
- Gershgoren L, Blatt A, Sela T, Tenenbaum G. Does the league table lie? The development and validation of the Perceived Performance in Team Sports Questionnaire (PPTSQ). *Front Psychol.* 2021;11:615018. [PubMed] [PMC]
- Adam MEK, Leah C, Ferguson LJ, Mosewich AD, Kowalski KC. The Sport Performance Perceptions Scale (SPPS) Manual. Canada: College of Kinesiology University of Saskatchewan; 2023. [Link]
- Etikan I, Musa SA, Alkassim RS. Comparison of convenience sampling and purposive sampling. *American Journal of Theoretical and Applied Statistics.* 2016;5(1):1-4. [Crossref]
- Goodman LA. Snowball sampling. *The Annals of Mathematical Statistics.* 1961;32(1):148-70. [Link]
- Comrey AL, Lee HB. A First Course in Factor Analysis. eBook. New York: Psychology Press; 2013. [Crossref] [PubMed]
- Lourenço J, Almagro BJ, Sáenz-López P, Sáenz-López Buñuel P. [Validation of the perceived performance in sport questionnaire]. *Revista de Ciencias del Deporte.* 2018;14(3):195-204. [Link]
- Almagro BJ, Sáenz-López P, Fierro-Suero S, Conde C. Perceived performance, intrinsic motivation and adherence in athletes. *Int J Environ Res Public Health.* 2020;17(24):9441. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Kirkman BL, Rosen B. Beyond self-management: antecedents and consequences of team empowerment. *Academy of Management Journal.* 1999;42(1):58-74. [Link]
- Sigler TH, Pearson CM. Creating an empowering culture: examining the relationship between organizational culture and perceptions of empowerment. *Journal of Quality Management.* 2000;5(1):27-52. [Crossref]
- Çöl G. Algılanan güçlendirmenin işgören performansı üzerine etkileri [The effects of perceived empowerment on employee performance]. *Doğuş Üniversitesi Dergisi.* 2008;9(1):35-46. [Link]
- Gümüşay A. Profesyonel voleybolcularda temel ihtiyaçların tatmini, bağ kurma ve algılanan performans ilişkisi [Doktora Tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi; 2018. [Link]
- Hardesty DM, Bearden WO. The use of expert judges in scale development. *Journal of Business Research.* 2004;57(2):98-107. [Link]
- Drost EA. Validity and reliability in social science research. *Education Research and Perspectives.* 2011;38(1):105-23. [Crossref]
- Fonteyn ME, Kuipers B, Grobe SJ. A Description of think aloud method and protocol analysis. *Qual Health Res.* 1993;3(4):430-41. [Crossref]
- Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H. Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online.* 2003;8(2):23-74. [Link]
- Hu L, Bentler PM. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Struct Equ Modeling.* 1999;6(1):1-55. [Crossref]
- McDonald RP, Ho MH. Principles and practice in reporting structural equation analyses. *Psychol Methods.* 2002;7(1):64-82. [Crossref] [PubMed]

23. Fornell C, Larcker DF. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*. 1981;18(1):39-50. [\[Link\]](#)
24. Schober P, Boer C, Schwarte LA. Correlation coefficients: appropriate use and interpretation. *Anesth Analg*. 2018;126(5):1763-8. [\[PubMed\]](#)
25. Taber KS. The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education. *Res Sci Educ*. 2018;48(6):1273-96. [\[Crossref\]](#)
26. Gliem JA, Gliem RR. Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education. 2003 Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education; 2003. [\[Link\]](#)
27. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. Upper Saddle River (NJ): Pearson Prentice Hall; 2009.
28. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 5th ed. London: Guilford; 2023.
29. Tabachnick BG, Fidell LS. *Using Multivariate Statistics*. 7th ed. Boston: Pearson; 2019.
30. Tavşancıl E. *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. 6. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2018.
31. Büyüköztürk Ş. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 24. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık; 2018. [\[Crossref\]](#)